

ПЕРЕДМОВА

Для вітчизняної цивілістики та її представників в одеській школі права останні роки стали роками значних досягнень. Побачили світ нові дисертаційні дослідження, монографії та підручники з цивілістичної тематики, продовжують друкуватися десятки періодичних видань, присвячених вирішенню актуальних теоретичних та практичних проблем з римського, цивільного, цивільного процесуального, сімейного, міжнародного приватного права тощо.

Про один із аспектів цієї знаменності та плідності в науці цивілістиці ми й хотіли нагадати підготовкою та випуском у світ цього збірника. Автори статей, які вміщені у збірнику, намагалися поставити та запропонувати вирішення питань, що мають безпосереднє значення для їх практичного втілення та подальшого розвитку юридичної науки. Вітчизняна цивілістична думка повинна відігравати визначальну роль у викладанні цивільного та інших пов'язаних з ним галузей права, а також підготовці цивільного законодавства та спрямуванні правозастосовної практики. Досягнення перелічених цілей ставить питання про необхідність перегляду багатьох положень юридичної доктрини, розповсюдження її на нові сфери відносин, пошуку вирішення великої кількості нових для цивілістики та вельми непростих проблем. Поняття та джерела туристського права, зміст договору на маркетингові дослідження, укладання договору перевезення пасажирів таксомоторами, страхування предметів мистецтва, проблемні аспекти укладення, виконання і розірвання трансферних контрактів за законодавством України, правова природа договору фрахтування (чартеру) — всі ці дослідження відрізняються новизною поставлених проблем, запропонованих шляхів їх вирішення, безсумнівною своєчасністю їх формулювання та пропонування для наукової дискусії.

У світлі стрімких процесів розвитку інформаційних технологій особливої актуальності набувають дослідження засобів реалізації інформаційної функції цивільного права, поняття бренда, порядку визнання торговельних марок добре відомими, охорони персонажу літературного твору, створення національної інноваційної системи та її правове забезпечення.

В той же час не лише не втрачають актуальності, але й набувають нових граней осмислення фундаментальні теоретичні питання цивілістичної науки, серед яких авторами були досліджені: поняття та ознаки локальних норм, правова природа недійсності правочину, особливості правового статусу третіх осіб у цивільному процесі, поняття та система принципів цивільного процесуального права, підстави та способи набуття права власності, роль і місце категорії інтересу у договірних зобов'язаннях, критерії протиправності та правомірності поведінки в деліктних зобов'язаннях, механізм реалізації функції цивільно-правової відповідальності за завдання шкоди, проблемні питання відшкодування моральної шкоди тощо.

Римське приватне право, повноправною спадкоємицею якого є сучасна цивілістика, залишається актуальним, і його дослідження становить інтерес не лише у відомих вчених, але й у молодих дослідників. Свої праці вони присвятили дослідженню таких важливих, базових, питань, як ідеологічне значення римського права, розкриття розуміння принципу справедливості в римському та сучасному цивільному праві, значення та розуміння давньоримських категорій «fides» і «aequitas» як підґрунтя фідучіарних правовідносин.

Не залишаються поза увагою питання правового регулювання сімейних та спадкових правовідносин, зокрема, такі питання, як: правове регулювання відносин «фактичного подружжя» щодо взаємного утримання, охорона спадкового майна, час відкриття спадщини за заповітом з умовою, правовий режим заповідальних розпоряджень (заповідального відказу та покладення) за законодавством України, Росії та Франції.

Світові та регіональні інтеграційні процеси зумовлюють необхідність поглибленого вивчення практики реалізації особистих прав особи з метою її вдосконалення, як один з аспектів цього питання авторами статей збірника пропонується дослідження міжнародного та національного досвіду реалізації права на вільне пересування у світлі головування Казахстану в ОБРЄ в 2010 році, вивчення стану законодавчого забезпечення права особи на безпечне для життя та здоров'я довкілля.

Порівняльно-правові дослідження набувають все більшої значимості в усіх галузях правової науки, і за останні роки такі дослідження особливо стрімко та динамічно розвиваються у сфері приватного права, зокрема, зростає значення аналізу засад, перебігу формування основних понять, категорій та правових явищ в правових системах зарубіжних країн. Формування «права справедливості» в англосаксонській системі права, порівняльно-правова характеристика режиму окремого проживання подружжя за законодавством України та деяких зарубіжних країн, рентні договори за законодавством зарубіжних країн, досвід іноземних країн у питанні взаємного страхування судновласників, переведення боргу за законодавством деяких зарубіжних країн — перелік порушених авторами питань для дослідження ще раз підтверджує не лише наявність інтересу з боку дослідників, але й своєчасність та практичну необхідність у їх формулюванні та вирішенні.

Сергій КИВАЛОВ,

доктор юридичних наук,
професор, академік АПН України,
президент Одеської національної
юридичної академії,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя